MELCHIOR WATHELET
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2016. március 3.[1]

C-46/15. sz. ügy

Ambisig – Ambiente e Sistemas de Informação Geográfica SA
kontra
AICP – Associação de Industriais do Concelho de Pombal

(a Tribunal Central Administrativo Sul [déli központi közigazgatási bíróság, Portugália] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal — Közbeszerzési szerződések — 2004/18/EK irányelv — A 48. cikk (2) bekezdése a) pontjának ii. alpontja — Közvetlen hatály — Odaítélési eljárások — Gazdasági szereplők — Műszaki és/vagy szakmai alkalmasság — Bizonyítás”

I – Bevezetés

1. Ezen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet az Ambisig – Ambiente e Sistemas de Informação Geográfica, SA (a továbbiakban: Ambisig) által az AICP – Associação de Industriais do Concelho de Pombal (a továbbiakban: AICP) ellen indított kereset keretében nyújtották be.

2. Ezen előzetes döntéshozatal iránti kérelem az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv[2] 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontja második francia bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

3. E rendelkezés a szóban forgó szerződésben érdekelt gazdasági szereplők műszaki és/vagy szakmai alkalmasságának bizonyítására vonatkozik. A Tribunal Central Administrativo Sul (déli központi közigazgatási bíróság, Portugália) az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseivel egyrészt e rendelkezés esetleges közvetlen hatályáról, másrészt az abban előírt bizonyítási módok hierarchiájáról kérdezi a Bíróságot.

II – Jogi háttér

A – *Az uniós jog*

4. A 2004/18 irányelv II. címe a közbeszerzési szerződésekre vonatkozó szabályokat állapítja meg. A minőségi kiválasztás kritériumai a VII. fejezet 2. szakaszában kerültek kifejtésre, ahova többek között a 45. és 48. cikk is tartozik.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — HL L 134., 114. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7 kötet, 132. o.

5. A 2004/18 irányelv 45. cikke (2) bekezdésének g) pontja úgy rendelkezik, hogy a szóban forgó közbeszerzési eljárásban való részvételből kizárható minden gazdasági szereplő, „aki, illetve amely az e szakaszban előírt adatszolgáltatási kötelezettségének teljesítése során hamis nyilatkozatot tett, vagy nem közölte a kért adatokat”.

6. A 2004/18 irányelvnek a „Műszaki és/vagy szakmai alkalmasság” című 48. cikke (1) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) A gazdasági szereplő műszaki és/vagy szakmai alkalmasságát a (2) és a (3) bekezdéssel összhangban kell elbírálni és megvizsgálni.

(2) A gazdasági szereplő műszaki alkalmasságát – az építési beruházás, az árubeszerzés, illetve a szolgáltatás jellegétől, mennyiségétől vagy jelentőségétől és rendeltetésétől függően – a következő módon vagy módokon lehet bizonyítani:

[...]

ii. az elmúlt három évben leszállított áruk, illetve teljesített főbb szolgáltatások listája, összegekkel, időpontokkal és közületi vagy magán megrendelőkkel együtt. A szállítás és a szolgáltatásteljesítés bizonyítékát az alábbiak adják:

– amennyiben ajánlatkérő szerv volt a megrendelő, az illetékes hatóság által kibocsátott vagy ellenjegyzett hatósági bizonyítvány,

– amennyiben magánmegrendelőről van szó, a vevő által adott igazolás vagy – ennek hiányában – a gazdasági szereplő nyilatkozata;

[…]”

B – *A portugál jog*

1. Közbeszerzésekről szóló törvénykönyv

7. A 2004/18 irányelvet a 2008. január 29-i 18/2008. sz. törvényrendelettel jóváhagyott és a 2009. október 2-i 278/2009. sz. törvényrendelet (*Diário da República*, 1. sorozat, 192. sz., 2009. október 2.) mellékletében módosított és újból kihirdetett, közbeszerzésekről szóló törvénykönyv (Código dos Contratos Públicos, a továbbiakban: közbeszerzésekről szóló törvénykönyv) ültette át a portugál jogrendbe.

8. A közbeszerzésekről szóló törvénykönyv 165. cikkének szövege a következő:

„1 – Az előző cikk (1) bekezdésének h) pontjában foglalt, műszaki alkalmasságra vonatkozó minimumkövetelményeknek a közbeszerzési szerződés tárgyát képező szolgáltatások jellegéhez kell igazodniuk és különösen az alábbi helyzetek, tulajdonságok, jellemzők és más ténybeli elemek leírását kell tartalmazniuk:

a) a részvételre jelentkezők szakmai tapasztalata;

b) a részvételre jelentkezők által bármely jogcímen alkalmazott emberi erőforrások, technológiai források, eszközök vagy egyéb források;

c) a részvételre jelentkezők szervezeti modellje és kapacitása, különösen a különleges szaktudással való gazdálkodás és annak integrálása, tevékenységet támogató informatikai rendszerek és minőség-ellenőrzési rendszerek;

d) a részvételre jelentkezők környezetirányításra vonatkozó intézkedések meghozatalára való képessége a közbeszerzési szerződés teljesítése keretében;

e) az Instituto da Construção e do Imobiliário, I. P. vállalkozói adatbázisában szereplő információk építési beruházásra irányuló közbeszerzési eljárás vagy építési koncesszió esetén.

[...]

5 – Nem lehet hátrányosan megkülönböztető módon megállapítani az (1) bekezdésben foglalt műszaki alkalmassági minimumkövetelményeket és az előző cikk (1) bekezdésének i) pontjában foglalt »f« tényezőt.”

2. A hirdetmény

9. A hirdetmény 12. cikke a következőket írja elő:

„A kiválasztás érdekében a részvételre jelentkezők a következő dokumentumokat kötelesek benyújtani:

[...]

c) az ügyfél fejléccel és illetékbélyeggel ellátott okmánypapíron tett nyilatkozata, amely a környezet és/vagy minőségirányítási rendszer ajánlattevő által történő [a hirdetmény 8. cikkében előírt] megvalósítását igazolja, a jelen hirdetmény VIII. mellékletében foglalt nyilatkozatmintának megfelelően. A nyilatkozatnak tartalmaznia kell az aláírás közjegyző, ügyvéd vagy egyéb illetékes szerv által történő hitelesítését, valamint az aláíró személy minőségének meghatározását;

[...]

f) az ügyfél fejléccel és illetékbélyeggel ellátott okmánypapíron tett nyilatkozata, amely igazolja az irányítási rendszerek ajánlattevő részéről történt megvalósítását, a hálózat alapú technológiai platform, valamint az irányítási rendszerekre vonatkozó szoftver és koordinációs tevékenységek általa történt kidolgozását és [a hirdetmény 8. cikkében előírt] megvalósítását, az értékük feltüntetésével együtt, a jelen hirdetmény IX. mellékletében foglalt nyilatkozatmintának megfelelően. A nyilatkozatnak tartalmaznia kell az aláírás közjegyző, ügyvéd vagy egyéb illetékes szerv által történő hitelesítését, valamint az aláíró személy minőségének meghatározását; [...]”.

III – Az alapügy tényállása

10. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint 2013. április 23-án az AICP előzetes kiválasztással meghirdetett meghívásos közbeszerzési eljárás megindításáról határozott egy környezet-, minőségirányítási rendszerek és technológiai platform megvalósításával kapcsolatos szolgáltatások nyújtására irányuló közbeszerzési szerződés odaítélése céljából.

11. A hirdetmény 8. cikke (1) bekezdésének a)–c) pontja értelmében a részvételre jelentkezőknek több műszaki alkalmasságra vonatkozó feltételnek kellett együttesen megfelelniük.

12. Ugyanezen hirdetmény 8. cikke (1) bekezdésének c) és f) pontja előírta, hogy a kiválasztás érdekében a részvételre jelentkezőknek e feltételek teljesülését az ügyfelek fejléccel és illetékbélyeggel ellátott okmánypapíron tett nyilatkozataival kell igazolniuk. A nyilatkozatoknak tartalmazniuk kellett az aláírás közjegyző, ügyvéd vagy egyéb illetékes szerv által történő hitelesítését, valamint az aláíró személy minőségének meghatározását.

13. Ezen ajánlati felhívás keretében 2013. augusztus 30-án az AICP elfogadta a bírálóbizottság által kidolgozott, a kiválasztásról szóló végleges jelentést. A jelentés szerint az Índice ICT & Management Lda került kiválasztásra, a másik két részvételi jelentkezést – köztük az Ambisigét – kizárták.

14. A Tribunal Central Administrativo Sul (déli központi közigazgatási bíróság) 2013. november 14-i ítéletében az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban nem említett okokból hatályon kívül helyezte az említett határozatot. Továbbá az AICP-t arra kötelezte, hogy 20 napon belül hozzon a kiválasztási eljárásra vonatkozóan új határozatot és a megállapított szabálytalanságokat kiküszöbölve bocsásson ki új hirdetményt, valamint hozza meg az ehhez kapcsolódó valamennyi aktust és intézkedést.

15. Ezen ítéletnek megfelelően 2013. december 10-én az AICP új előzetes kiválasztással meghirdetett meghívásos közbeszerzési eljárás indításáról határozott a környezet-, minőségirányítási rendszerek és technológiai platform megvalósítása tizenhárom vállalkozásban tárgyú szolgáltatások nyújtására irányuló szerződés odaítélése céljából.

16. Az új kiválasztási eljárás befejezésekor, 2014. március 27-én az AICP igazgatósága elfogadta a bírálóbizottság által kidolgozott, a kiválasztásról szóló végleges jelentést, amelyben az Índice ICT & Management Lda részvételi jelentkezését választották ki, az Ambisig részvételi jelentkezését pedig kizárták.

17. Az Ambisig e határozattal szemben keresetet nyújtott be a Tribunal Administrativo e Fiscal de Leiriához (leiriai közigazgatási és adóügyi bíróság, Portugália), amely e határozatot 2014. június 11-én hatályon kívül helyezte. Az Ambisig azonban fellebbezést nyújtott be a határozattal szemben ugyanezen bíróság tanácsban eljáró testületéhez azzal az indokkal, hogy a bíróság tévesen utasította el a keresetnek azon jogalapjait, amelyeket különösen a hirdetmény 12. cikke (1) bekezdése c) és f) pontjának a 2004/18 irányelv 48. cikkében előírt bizonyítási követelményekkel való összeegyeztethetetlenségére, valamint a versenynek, a pártatlanságnak és az arányosságnak a közbeszerzésekről szóló törvénykönyvből következő elveire alapítottak.

18. A Tribunal Administrativo e Fiscal de Leiria (leiriai közigazgatási és adóügyi bíróság) 2014. augusztus 6-i ítéletével elutasította az Ambisig fellebbezését, és a 2014. június 11-i határozatát helybenhagyta. Az Ambisig jogorvoslati kérelmet nyújtott be az említett ítélet ellen a Tribunal Central Administrativo Sulhoz (déli központi közigazgatási bíróság).

19. E jogorvoslati eljárás keretében terjesztették elő a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet. A Tribunal Central Administrativo Sulnak (déli központi közigazgatási bíróság) ugyanis kétségei vannak a 2004/18 irányelv 48. cikkében előírt bizonyítási követelmények hatályát és a hirdetmény követelményeinek e cikkel való összeegyeztethetőségét illetően.

IV – Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem és a Bíróság előtti eljárás

20. A Tribunal Central Administrativo Sul (déli központi közigazgatási bíróság) a 2015. január 29-i végzésével, amely 2015. február 5-én érkezett a Bírósághoz, az eljárást felfüggesztette, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„(1) Tekintettel arra, hogy a portugál jog nem szabályozza a [2004/18] irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának második francia bekezdésében foglaltakat, közvetlenül alkalmazható-e az említett rendelkezés a portugál jogrendben oly módon, hogy az a magánszemélyek számára olyan jogot biztosít, amelyet az ajánlatkérő szervekkel szemben érvényesíthetnek?

2) Úgy kell-e értelmezni a [2004/18] irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának második francia bekezdését, hogy azzal ellentétes az ajánlatkérő szerv által megállapított olyan szabályok alkalmazása, amelyek nem teszik lehetővé a gazdasági szereplő számára, hogy a szolgáltatásnyújtások teljesítését a saját maga által aláírt nyilatkozattal bizonyítsa, kivéve ha bizonyítja, hogy lehetetlen, vagy komoly nehézségbe ütközik a magánmegrendelő nyilatkozatának beszerzése?

3) Úgy kell-e értelmezni a [2004/18] irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának második francia bekezdését, hogy azzal ellentétes az ajánlatkérő által megállapított olyan szabályok alkalmazása, amelyek kizárás terhe mellett előírják, hogy a magánmegrendelő nyilatkozatának tartalmaznia kell az aláírás közjegyző, ügyvéd vagy egyéb illetékes szerv által történő hitelesítését is?”

21. Az Ambisig, a portugál kormány, valamint az Európai Bizottság nyújtott be írásbeli észrevételeket. A portugál kormány és a Bizottság ezen túlmenően észrevételeket tett a 2016. január 28-i tárgyaláson.

V – Elemzés

A – *Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről*

22. A kérdést előterjesztő bíróság első kérdésével lényegében arra vár választ a Bíróságtól, hogy a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának második francia bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az – a belső jogba való átültetés hiányában – alkalmas arra, hogy a magánszemélyek számára olyan jogot biztosítson, amelyre azok az ajánlatkérő szervekkel szemben a nemzeti bíróságok előtt indított jogviták keretében hivatkozhatnak. E rendelkezés esetleges közvetlen hatályának meghatározásáról van tehát szó.

1. A 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontja második francia bekezdése közvetlen hatályának meghatározása

23. Az irányelvi rendelkezések közvetlen hatályának elismerésére vonatkozó feltételek és korlátok ismertek. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint valamennyi olyan esetben, amikor valamely irányelv rendelkezései a tartalmuk alapján feltétlennek és kellően pontosnak tűnnek, azokra a magánszemélyek a tagállammal szemben hivatkozhatnak, nevezetesen amennyiben az nem ültette át időben ezen irányelvet a nemzeti jogba, vagy amennyiben nem megfelelően ültette azt át. [3]

3 — Lásd többek között ebben az értelemben: Portgás-ítélet (C-425/12, EU:C:2013:829,18. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

24. Valamely uniós rendelkezés akkor feltétlen, ha olyan kötelezettséget fogalmaz meg, amely nem tartalmaz feltételt, és nem függ – a végrehajtásában vagy hatályában – az Európai Unió intézményeinek vagy a tagállamoknak semmilyen jogi aktusától.[4]

25. Úgy tűnik számomra, hogy a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának második francia bekezdése megfelel a feltétel nélküliség és kellő pontosság feltételének. E rendelkezés ugyanis semmiféle kiegészítő jellegű végrehajtási intézkedést nem igényel, mivel egyrészt úgy rendelkezik, hogy a gazdasági szereplők műszaki szakmai alkalmassága az elmúlt három évben leszállított áruk, illetve teljesített főbb szolgáltatások olyan listájával bizonyítható, amelyen szerepel az összeg, az időpont és az érintett közületi vagy magán megrendelő, másrészt pedig kimondja, hogy amennyiben magánmegrendelőről van szó, a szolgáltatásteljesítés bizonyítékát a vevő által adott igazolás vagy – ennek hiányában – a gazdasági szereplő nyilatkozata adja.

26. A Bíróságnak egyébként már volt alkalma megállapítani, hogy az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 1971. július 26-i 71/305/EGK tanácsi irányelv[5] 26. cikkére a magánszemély a nemzeti bíróságok előtt hivatkozhat, „mivel semmilyen különleges végrehajtási intézkedés nem szükséges [az ott megállapított] követelmények betartásához”[6]. Noha a 71/305 irányelv ezen cikke csak az építési beruházásra irányuló szerződésekre vonatkozik, és nem vonatkozik a szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződésekre, az e rendelkezésben foglalt, műszaki alkalmasság igazolására vonatkozó szabályokat a feltétel nélküliség és kellő pontosság szempontjából a 2004/18 irányelv 48. cikkében foglalt szabályokhoz hasonló szabályoknak lehet tekinteni.

27. Végül kiemelem, hogy általánosságban véve a Bíróság is úgy vélte, hogy a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 1992. június 18-i 92/50/EGK tanácsi irányelv[7] rendelkezéseire magánszemély valamely nemzeti bíróság előtt hivatkozhat, „mivel szövegük egyedi vizsgálatából kitűnik, hogy e rendelkezések feltétel nélküliek, valamint kellően világosak és pontosak”. Márpedig e rendelkezések között szerepelt a 32. cikk, amely a (2) bekezdésében már úgy rendelkezett, hogy a szolgáltató műszaki alkalmassága „az előző három évben teljesített főbb szolgáltatások jegyzékével igazolható, amely tartalmazza a szolgáltatások értékének összegét, időpontját és köz- vagy magánmegrendelőit, [és hogy] a magánvásárló számára teljesített szolgáltatás esetében a szolgáltatás elvégzését a vevőnek kell[ett] igazolnia vagy – ennek hiányában – a szállítónak kell[ett] egyszerűen nyilatkoznia a teljesítés megtörténtéről”.

28. Márpedig meg kell állapítani, hogy a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdésének szövege szinte azonos e rendelkezés szövegével. Úgy tűnik tehát, hogy ez utóbbi rendelkezés feltétel nélküli és kellően pontos[8] ahhoz, hogy arra a nemzeti bíróság előtt hivatkozni lehessen.

2. Az ajánlatkérő szerv „államként” minősítésének szükségessége

29. Mindazonáltal ahhoz, hogy az Ambisig a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának második francia bekezdésére a nemzeti bíróság előtt hivatkozhasson, a kérdést előterjesztő bíróságnak meg kell bizonyosodnia arról, hogy az alapügyben szóban forgó ajánlatkérő szerv nem „magánszemély”.

4 — Lásd ebben az értelemben: Almos Agrárkülkereskedelmi ítélet (C-337/13, EU:C:2014:328, 32. pont) és Larentia + Minerva és Marenave Schiffahrt ítélet (C-108/14 és C-109/14, EU:C:2015:496, 49. pont).

5 — HL L 185., 5. o.

6 — Beentjes-ítélet (31/87, EU:C:1988:422, 43. pont).

7 — HL L 209., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 322. o.

8 — Tögel-ítélet (C-76/97, EU:C:1998:432, 47. pont).

30. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis maguk az irányelvek nem keletkeztethetnek magánszemélyekre vonatkozó kötelezettségeket. Következésképpen azokra önmagukban nem is lehet magánszemélyekkel szemben nemzeti bíróságok előtt hivatkozni. [9]

31. Ugyanakkor, bár valamely irányelv közvetlen hatályú rendelkezéseire következésképpen csak az állammal szemben lehet hivatkozni, nincs jelentősége annak, hogy az állam milyen minőségben jár el. [10]

32. Így az állandó ítélkezési gyakorlat alapján „azon szervezetek között, amelyekkel szemben valamely irányelv közvetlen hatályú rendelkezéseire hivatkozni lehet, szerepelnek azok a szervezetek, amelyek jogi formájuktól függetlenül, hatóság döntése alapján és ellenőrzése mellett közszolgáltatást nyújtanak, és amelyeknek evégett a magánszemélyek közötti jogviszonyokra jellemzőnél lényegesen több jogosítványuk van” [11].

33. Az alapügyben szereplő ajánlatkérő szerv elnevezése alapján úgy tűnik, hogy olyan, kizárólag magánvállalati társulásról van szó, amely nem nyújt közszolgáltatásokat, és a feladatai megvalósításához egyáltalán nem rendelkezik többletjogokkal.

34. A Bíróság által a 2016. január 28-i tárgyaláson feltett kérdésekre adott válaszában a portugál kormány képviselője megerősítette, hogy az AICP magánjogi társulás, amely nem lát el közfeladatokat, és nem is bízták meg ilyen feladatokkal. E tájékoztatás szerint a közbeszerzésre vonatkozó jogszabályokat csak akkor kellene alkalmazni, ha az AICP tevékenységeinek nagyobb része állami finanszírozású lenne. [12]

35. Ebből kifolyólag a Tribunal Central Administrativo Sul (déli központi közigazgatási bíróság) feladata annak vizsgálata, hogy az alapügy tényállása megvalósulásának időpontjában az AICP olyan szervezet volt-e, amelynek feladata volt valamely közszolgáltatásnak valamely hatóság ellenőrzése mellett történő nyújtása, és hogy e vállalati társulás rendelkezett-e többletjogokkal e tekintetben. [13]

36. Ennek hiányában nem lehet vele szemben a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának második francia bekezdésére hivatkozni. Ebben az esetben azonban a kérdést előterjesztő bíróság feladata az összhangban álló értelmezés elvének alkalmazása, és e bíróság köteles a belső jog valamennyi vonatkozó jogszabályát úgy értelmezni, hogy a 2004/18 irányelv eredményének eléréséhez a lehető legteljesebb mértékig figyelembe vegye annak szövegét és célját, következésképpen megfeleljen az EUMSZ 288. cikk harmadik bekezdésének. [14]

9 — Lásd ebben az értelemben: Marshall-ítélet (152/84, EU:C:1986:84, 48. pont); Faccini Dori-ítélet (C-91/92, EU:C:1994:292, 20. pont), valamint Portgás-ítélet (C-425/12, EU:C:2013:829, 22. pont).

10 — Lásd ebben az értelemben: Portgás-ítélet (C-425/12, EU:C:2013:829, 23. pont).

11 — Portgás-ítélet (C-425/12, EU:C:2013:829, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

12 — A 2004/18 irányelv 1 cikke (9) bekezdésének megfelelően.

13 — Lásd ebben az értelemben: Portgás-ítélet (C-425/12, EU:C:2013:829, 31. pont).

14 — Lásd ebben az értelemben: Dominguez-ítélet (C-282/10, EU:C:2012:33, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A Bíróság kifejezetten megerősítette a magánszemélyek közötti jogvitában alkalmazandó megoldások között a Fenoll-ítélet (C-316/13, EU:C:2015:200) alapjául szolgáló ügyben felállított rangsort, és kimondta: „ha a nemzeti jog nem értelmezhető [a] [szóban forgó] irányelvvel összhangban – aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata –, a [...] magánszemélyek közötti jogvitában nem lehet ezen irányelv [vonatkozó] cikkére hivatkozni az [abban lefektetett jog] teljes érvényesülése és az e joggal ellentétes valamennyi nemzeti jogi rendelkezés alkalmazásának mellőzése érdekében. Ilyen helyzetben ugyanakkor az a fél, akit a nemzeti jog uniós joggal való összeegyeztethetetlensége következtében sérelem ért, a Francovich és társai ítéletből (C-6/90 és C-9/90, EU:C:1991:428) eredő, [a tagállamok uniós jog megsértése miatt fennálló szerződésen kívüli felelősségére vonatkozó] ítélkezési gyakorlatra hivatkozhat annak érdekében, hogy adott esetben kártérítést kapjon (lásd: Dominguez-ítélet, C-282/10, EU:C:2012:33, 43. pont)” (48. pont). Másként fogalmazva, abban az esetben, ha a tagállami bíróságnak nem sikerül a nemzeti jogot az alkalmazandó irányelvvel összhangban értelmezni, nem alkalmazhatja ezt az irányelvet, de az összeegyeztethetetlen nemzeti jog alkalmazásától sem térhet el. Ebben az esetben az a magánszemély, akit sérelem ért, csak a tagállam uniós jog megsértése miatti felelősségének megállapítását kérheti.

B – *Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésről*

37. A kérdést előterjesztő bíróság a második kérdésével arra vár választ, hogy a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának második francia bekezdésével ellentétes-e az ajánlatkérő szerv által megállapított olyan szabályok alkalmazása, amelyek nem teszik lehetővé a gazdasági szereplő számára, hogy a műszaki alkalmasságát a saját maga által aláírt nyilatkozattal bizonyítsa, kivéve ha lehetetlennek vagy nagyon nehéznek bizonyul a magánmegrendelő igazolásának beszerzése.

38. A kérdést előterjesztő bíróság tehát a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának második francia bekezdésében megengedett bizonyítási módok közötti esetleges hierarchiáról kérdezi a Bíróságot.

39. A 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontjának ii. alpontja úgy rendelkezik, hogy a gazdasági szereplők műszaki szakmai alkalmasságát az elmúlt három évben leszállított áruk, illetve teljesített főbb szolgáltatások listájával lehet bizonyítani. Amennyiben magánmegrendelőről van szó, az említett ügyletek (szállítás vagy szolgáltatás) megvalósulásának igazolására e rendelkezés második francia bekezdése két bizonyítási módot határoz meg. Az ügyletek megvalósulása „a vevő által adott igazolással vagy – *ennek hiányában* – a gazdasági szereplő nyilatkozatával” bizonyítható. [15]

40. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak szövegét, hanem annak szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi. [16]

41. Mindazonáltal – ahogy azt az Agrana Zucker-ügyre (C-33/08, EU:C:2009:99) vonatkozó indítvány 37. pontjában Trstenjak főtanácsnok kiemeli –, „egy rendelkezés megfogalmazása mindig *kiindulópontja* és egyúttal korlátja is minden értelmezésnek” [17]. Egyetértek továbbá Léger főtanácsnok által tett pontosítással, amely szerint valamely rendelkezés szövegén alapuló értelmezésen kívüli értelmezési módok nem szükségesek, ha a kérdéses szöveg teljesen világos és egyértelmű. „Ebben az esetben ugyanis az [uniós] jog rendelkezései önmagukban is elegendőek” [18].

42. Márpedig a jelen esetben meg kell állapítani, hogy a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontjának ii. alpontja valamennyi nyelvi változatban világos és kellőképpen egyértelmű.

43. Ugyanis az e rendelkezésben használt „ennek hiányában” kifejezés azt jelenti, hogy „valami híján” [19], „valami helyett” vagy „valami nélkül” [20]. Ennélfogva e kifejezés nem értelmezhető másként, mint a fogalmak rangsorolásaként. Konkrétan az a bizonyítási mód, amely az „ennek hiányában” kifejezést követi – azaz a gazdasági szereplő nyilatkozata – szükségképpen kiegészítő jellegű az e kifejezést megelőző bizonyítási módhoz, azaz a vevő által adott igazoláshoz képest.

15 — Kiemelés tőlem.

16 — Lásd különösen: Yaesu Europe-ítélet (C-433/08, EU:C:2009:750, 24. pont); Brain Products-ítélet (C-219/11, EU:C:2012:742, 13. pont); Koushkaki-ítélet (C-84/12, EU:C:2013:862, 34. pont), valamint Lanigan-ítélet (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 35. pont).

17 — Kiemelés tőlem.

18 — Léger főtanácsnok Schulte-ügyre vonatkozó indítványa (C-350/03, EU:C:2004:568, 88. pont). Lásd még a contrario értelmezésben: Tecom Mican és Arias Domínguez ítélet (C-223/14, EU:C:2015:744, 35. pont).

19 — A 2014-es *Le Petit Robert* szótárban található fogalommeghatározás szerint.

20 — A *Larousse.fr* szótár fogalommeghatározásai szerint.

44. Bizonyos nyelvi változatok még pontosabbak, mivel nemcsak az „ennek hiányában” kifejezéshez hasonló kifejezést tartalmazzák, hanem a gazdasági szereplő egyszerű nyilatkozatát csak a vevő által adott igazolás hiányára való kifejezett utalással engedik meg.[21]

45. Egyébként is, ha a bizonyítási módot a gazdasági szereplő szabadon választhatná ki a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának második francia bekezdésében megengedett bizonyítási módok közül, az „ennek hiányában” kifejezésnek nem lenne értelme. Ugyanis a gazdasági szereplő számára mindig is jóval könnyebb lenne az, ha ő maga tenne nyilatkozatot, mint az, hogy igazolást kérjen egy harmadik személytől.

46. A gazdasági szereplő nyilatkozata tehát kiegészítő jellegű bizonyítási mód arra az esetre, ha a vevőtől származó igazolást nem lehetett beszerezni. Ebben az esetben a gazdasági szereplőnek kell bizonyítania, hogy az említett igazolást nem lehetett beszerezni.

47. Ugyanis, mivel a 2004/18 irányelv 45. cikke (2) bekezdésének g) pontja megengedi minden olyan gazdasági szereplő kizárását a közbeszerzési eljárásból, „aki, illetve amely az e szakaszban előírt adatszolgáltatási kötelezettségének teljesítése során hamis nyilatkozatot tett, vagy nem közölte a kért adatokat”, az ajánlatkérő szervnek képesnek kell lennie arra, hogy ellenőrizze ezen információk hitelességét vagy azok hiányának okát.

48. Az ajánlatkérő szervek részéről történő vizsgálat lehetőségére annál is inkább szükség van, mivel a Bíróság már megállapította, hogy – az egyenlő bánásmód elve és az átláthatóság ebből eredő kötelezettsége alapján, amelyek a 2004/18 irányelv 2. cikke értelmében vonatkoznak az ajánlatkérő szervekre – az ajánlatkérő szervek feladata, hogy „szigorúan betartsák a saját [maguk] által meghatározott szempontokat, ekként pedig köteles[ek] kizárni a közbeszerzési eljárásból azt a gazdasági szereplőt, amely nem közölte azt az iratot vagy információt, amelynek benyújtását a közbeszerzési eljárási dokumentumok a kizárás terhe mellett írták elő”[22].

49. Egyébként, amint azt a Bizottság is kiemeli írásbeli észrevételeiben, e további követelménynek összhangban kell állnia az arányosság elvével.

50. Ami egyrészt azt jelenti, hogy a gazdasági szereplő nyilatkozatának igénybevételét nem lehetne arra az esetre korlátozni, ha a vevőtől származó igazolás beszerzése teljesen lehetetlennek bizonyulna (mint például csődeljárás esetén). Elegendő lehetne, ha ezen igazolás beszerzése olyan akadályba ütközne, mint például a vevő által nem indokolt egyszerű elutasítás vagy a vevő által kért pénzbeli ellenszolgáltatás. Másrészt a lehetetlenség bizonyítékát konkrétan kell értékelni. Így amennyiben csődeljárás esetén valamilyen hivatalos irat benyújtását meg lehet követelni, egy egyszerű levélváltás vagy a válasz hiánya (alátámasztva egy vagy több megkereséssel) elegendő lehet a vevő vonakodásának bizonyítására.

51. Összegzésképpen úgy vélem, a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának második francia bekezdésével nem ellentétes az ajánlatkérő szerv által megállapított olyan szabályok alkalmazása, amelyek csak akkor teszik lehetővé a gazdasági szereplő számára, hogy a műszaki alkalmasságát a saját maga által aláírt nyilatkozattal bizonyítsa, ha lehetetlennek vagy nagyon nehéznek bizonyul a magánmegrendelő igazolásának beszerzése.

21 — Lásd különösen a spanyol nyelvi változatot, amelyben a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontjának ii. alpontja a következőképpen van megfogalmazva: „cuando el destinatario sea un comprador privado, mediante un certificado del comprador o, *a falta de este certificado* [e tanúsítvány hiányában], simplemente mediante una declaración del operador económico” (kiemelés tőlem). Az olasz nyelvi változatban is „in mancaza di tale attestazione” szerepel. Végül a német nyelvi változatban az uniós jogalkotó azt a helyzetet vázolja, amelyben „falls eine derartige Bescheinigung nicht erhältlich ist”. A görög nyelvi változat még egyértelműbb, mivel a vevőtől származó igazolás „beszerezhetetlenségét” említi: „*εάν ο αποδέκτης είναι ιδιωτικός φορέας, με βεβαίωση του αγοραστή ή, εάν τούτο δεν είναι δυνατόν* [ha ez nem lehetséges], με απλή δήλωση του οικονομικού φορέα” (kiemelés tőlem).

22 — Cartiera dell’Adda-ítélet (C-42/13, EU:C:2014:2345, 42. pont). Lásd még ezen ítélet 43. pontját az egyenlő bánásmód és az átláthatóság elve vonatkozásában, valamint a 2004/18 irányelv 2. cikkét.

C – A harmadik előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

52. Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának második francia bekezdésével ellentétes-e az ajánlatkérő által megállapított olyan szabályok alkalmazása, amelyek kizárás terhe mellett előírják, hogy a magánmegrendelő igazolásának tartalmaznia kell az aláírás közjegyző, ügyvéd vagy egyéb illetékes szerv által történő hitelesítését.

53. A kérdést előterjesztő bíróság kétségei a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontja második francia bekezdésének portugál nyelvi változatában szereplő megfogalmazásból erednek. Ugyanis abban a „declaração *reconhecida* do adquirente”[23], azaz az „elismert” vagy „hitelesített” nyilatkozat szerepel. A többi nyelvi változatban azonban ilyen melléknév nem szerepel az említett irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontja második francia bekezdésének szövegében.

54. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint egy uniós jogi rendelkezés valamely nyelvi változatának megfogalmazása nem szolgálhat e rendelkezés értelmezésének kizárólagos alapjául, illetve e tekintetben nem élvezhet elsőbbséget más nyelvi változatokkal szemben. Az uniós jog rendelkezéseit egységesen kell értelmezni és alkalmazni az Unió valamennyi nyelvén készült változatok figyelembevételével. Az uniós szövegek egyes nyelvi változatai közötti eltérés esetén a szóban forgó rendelkezést azon szabályozás általános rendszerére és céljára tekintettel kell értelmezni, amelynek az a részét képezi.[24]

55. A nyelvi egyenértékűség vagy egyenlőség elve ugyanakkor nem akadályozza meg a Bíróságot abban, hogy valamely szöveg rendszertani és/vagy teleológiai értelmezésére hivatkozva e szöveg olyan nyelvi változatát elvesse, ami a többi nyelv változatban kialakult szokásos értelemnek ellentmond.[25]

56. A jelen esetben önmagában a többi nyelvi változatban használt kifejezés szokásos értelme alapján nem lehet biztos választ adni az előzetes döntéshozatal céljából előterjesztett kérdésre. Mindazonáltal azon szövegkörnyezetből, amelybe a 2004/18 irányelv 48. cikke illeszkedik, valamint annak változásából és teleológiai értelmezéséből olyan értelmezés elfogadása következik, amely szerint a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának második francia bekezdése nem írja elő, hogy a magánmegrendelő által kiadott igazolás közjegyző, ügyvéd vagy egyéb illetékes szerv által hitelesített aláírással legyen ellátva.

1. A 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontja második francia bekezdésének szövege

57. Ha a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontja második francia bekezdésének különböző nyelvi változatait összehasonlítjuk, úgy tűnik, hogy bár a „reconhecida” („elismert” vagy „hitelesített”) jelző csak a portugál nyelvi változatban szerepel, ugyanakkor ez az egyetlen olyan változat is, amely ugyanazt a fogalmat használja az előírt két bizonyítási módra.

23 — Kiemelés tőlem.

24 — Lásd ebben az értelemben: Léger-ítélet (C-528/13, EU:C:2015:288, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

25 — Lásd ebben az értelemben: Lenaerts, K. és Guttiérrez-Fons, J. A., „To say what the law of the EU is: Methods of interpretation and the European Court of Justice”, *Columbia Journal of European Law*, 2014, 20th Anniversary Issue, 3–61. o., különösen 14. o. és a 78. lábjegyzetben megnevezett szerzők.

58. Ugyanis a többi nyelvi változatban a „nyilatkozat” szó csak a második esetre van fenntartva (a gazdasági szereplő nyilatkozata), míg az első eset a szállítás vagy a szolgáltatásteljesítés vevő általi „igazolására” vonatkozik. Így találhatjuk meg többek között a spanyol, német, angol vagy a francia nyelvi változatokban a „certificado” és „declaración”, „Bescheinigung” és „Erklärung”, „certification” és „declaration”, valamint a „certification” és „déclaration” kifejezéseket. [26]

59. Az a tény, hogy a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontja második francia bekezdésében szabályozott két esetre két különböző szó van megadva, kifejezheti az uniós jogalkotó azon szándékát, hogy különbséget tegyen az esetekhez kapcsolódó bizonyítási teher vonatkozásában. Az „igazolás” és a „nyilatkozat” közötti fogalmi eltérés tehát az első esetben érvényesülő szigorúbb alakiságra utal. Ezen értelmezést támasztja alá a rendelkezés szövegének portugál nyelvi változata, amely mindkét esetben a „nyilatkozat” szót használja, de kizárólag az első esetben még mellé teszi az „elismert” vagy „hitelesített” melléknevet is.

60. Nem hagyhatom azonban teljesen figyelmen kívül azt a tényt, hogy a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának második francia bekezdése megengedi, hogy a gazdasági szereplő által hivatkozott szolgáltatásteljesítések bizonyítéka *a vevőtől* származó igazolás legyen, anélkül azonban, hogy a rendelkezésben szerepelne bármilyen hivatalos dokumentumra vagy harmadik személy beavatkozására való hivatkozás. Ilyen fogalmi pontosítás hiányában az „igazolás” szó köznapi értelme nem jelent mást, mint valaminek az írásban történő biztosítása. [27]

61. Ebből kifolyólag meg kell állapítanom, hogy az adott rendelkezés szó szerinti elemzése önmagában nem teszi lehetővé a szükséges egyértelműséggel történő értelmezést.

2. A 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontja második francia bekezdésének rendszertani értelmezése

62. Mindenekelőtt a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a 2004/18 irányelv 48. cikke zárt rendszert hoz létre, amely korlátozza az említett ajánlatkérők mozgásterét az értékelési és ellenőrzési módok terén, és így az *e követelmények megfogalmazásával kapcsolatos lehetőségeiket is*. [28]

63. A Bíróság továbbá leszögezte, hogy még egy olyan nyitott rendszer keretében is (mint amilyen a 2004/18 irányelv 47. cikkének (4) bekezdésében a jelentkezők gazdasági és pénzügyi alkalmasságára vonatkozóan meghatározott rendszer) az ajánlatkérő szerv mozgástere nem korlátlan, és hogy kiválasztott elemeknek objektíve alkalmasnak kell lenniük arra, hogy információt nyújtsanak a gazdasági szereplő ezen alkalmasságáról [...], anélkül azonban, hogy túlmenne az e célból észszerűen szükséges mértéken” [29].

64. Ez különösen nem lehet másként a 2004/18 irányelv 48. cikkének bizonyítási rendszerében előírt követelmények esetén. Márpedig ha kötelezővé tennék a magánmegrendelő hitelesített aláírását a gazdasági szereplő, a részvételre jelentkező által teljesített szállítás és szolgáltatás igazolásához, az, úgy tűnik, meghaladná azt a mértéket, amely az érintett gazdasági szereplő műszaki alkalmasságának bizonyításához szükséges, és a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontja második francia bekezdésében megengedett kiegészítő jellegű bizonyítási módhoz, a gazdasági szereplő egyszerű nyilatkozatához képest túlzott alaki követelményt támasztana.

26 — Meg kell jegyezni, hogy a szlovák nyelvi változat a „potvrdením” kifejezést, amelyet inkább „visszaigazolásnak”, mintsem „igazolásnak” lehet fordítani, valamint a „vyhlásením” kifejezéseket használja.

27 — A 2014-es *Le Petit Robert* szótár szerint az igazolás elsősorban egy jogi kifejezés, amelynek jelentése: „írásban nyújtott biztosíték”. A spanyol nyelvben az online Real Academia Española szótárban szereplő „certificado” szó a „certificación” kifejezésre utal, amely meghatározható úgy is, mint olyan dokumentum, amelyben valamely tény hitelessége van biztosítva.

28 — Lásd ebben az értelemben: Édukövízig és Hochtief Construction ítélet (C-218/11, EU:C:2012:643, 28. pont).

29 — Édukövízig és Hochtief Construction ítélet (C-218/11, EU:C:2012:643, 29. pont).

65. Amennyiben az ajánlatkérő szervnek kétségei támadnak a hozzá benyújtott dokumentum hitelességével kapcsolatban, véleményem szerint olyan kiegészítő információkat is kérhet, amelyek alkalmasak a benyújtott igazolás hitelességének bizonyítására. Ugyanis a rendszertani elemzés keretében nem szabad elfelejteni, hogy a 2004/18 irányelv 45. cikke (2) bekezdésének g) pontja megengedi minden olyan gazdasági szereplő kizárását a közbeszerzési eljárásból „aki, illetve amely az adatszolgáltatási kötelezettségének teljesítése során hamis nyilatkozatot tett”.

66. Végezetül az alkalmazandó szabályozás változása is az előírt igazolás nem formális értelmezése mellett szól.

67. A 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának második francia bekezdése mögött rejlő gondolat már a 92/50 irányelvben is megjelenik egy alig különböző megfogalmazásban. Ugyanis a 92/50 irányelv 32. cikke (2) bekezdése b) pontjának második francia bekezdése szerint a gazdasági szereplő által a műszaki alkalmasságának bizonyítása érdekében hivatkozott szolgáltatás teljesítését „*a vevő* igazolja” [30].

68. Ha az „igazolás” gondolata meg is jelenik az „igazolni” igében, az intézmény típusú harmadik személy bármiféle beavatkozásának hiánya világosabban kitűnik, hiszen a hangsúly egyértelműen a vevő cselekvésén van, mivel a szolgáltatás teljesítését *neki* kell igazolnia.

69. Továbbá az is megállapítható, hogy a 92/50 irányelv portugál nyelvi változata a két bizonyítási lehetőség vonatkozásában már használta a „declaração” kifejezést, de bármiféle jelző nélkül az első esetben.

70. Az árubeszerzésre, szolgáltatásnyújtásra és az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre vonatkozó javaslatban (COM(2000) 275 végleges) [31] a 92/50 irányelv 32. cikke (2) bekezdésének szövegét eredetileg nem érintette egyetlen, a 2004/18 irányelv 48. cikkének (2) bekezdéséhez vezető módosítás.

71. Csak az Európai Parlament által egyrészt a csoportos gazdasági szereplők részvételére, másrészt a környezettel, az egészséggel és a munkavállalók biztonságával kapcsolatos aggályokkal összefüggésben tett módosítások beépítése után került megfogalmazásra a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontja második francia bekezdésének jelenlegi szövege. [32]

72. Nem lehet tehát a vitatott rendelkezés szövegének módosításával érvelni, mivel az ezen változáshoz vezető megfontolások mögött nem volt semmiféle olyan jogalkotói szándék, amely arra irányult volna, hogy szigorítsák a gazdasági szereplő által teljesített szolgáltatások vevő általi igazolásával összefüggő, bizonyításhoz kapcsolódó alakiságot.

73. Sőt ellenkezőleg, a közbeszerzésről és a 2004/18 irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv [33] további lépéseket tesz a bizonyításhoz kapcsolódó alaki követelmények enyhítése érdekében azzal, hogy elveti a vevő igazolására való bárminemű hivatkozást.

30 — Kiemelés tőlem.

31 — HL 2001. C 29 E, 11. o. Lásd az említett irányelvi javaslat 49. cikkének (3) bekezdését.

32 — Lásd: az árubeszerzésre, szolgáltatásnyújtásra és építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre vonatkozó módosított javaslat (COM(2002) 236 végleges), HL 2002. C 203. E., 210. o., különösen a 223. és 224. o.

33 — HL L 94., 65. o.

74. Ettől kezdve ezen irányelv 60. cikkének (4) bekezdése – amely a 2004/18 irányelv 48. cikk (2) bekezdésének helyébe lépett – egyszerűen úgy rendelkezik, hogy „a gazdasági szereplő technikai alkalmasságának bizonyítása – az építési beruházás, az árubeszerzés, illetve a szolgáltatás jellegével, mennyiségével vagy jelentőségével és rendeltetésével összhangban – a XII. melléklet II. részében felsorolt egy vagy több módon történhet”.

75. Márpedig a 2014/24 irányelv XII. melléklete II. része a) pontjának ii. alpontja szerint a gazdasági szereplő műszaki alkalmasságának bizonyítására felhasználható „a legfeljebb az elmúlt három év során leszállított főbb áruk, illetve teljesített főbb szolgáltatások jegyzéke, az összegek, időpontok és a közületi vagy magánmegrendelők feltüntetésével. Az ajánlatkérő szervek a megfelelő szintű verseny biztosítása érdekében szükség esetén jelezhetik, hogy figyelembe veszik a három évnél régebben teljesített releváns árubeszerzések vagy szolgáltatások igazolását is”. Megszűnt tehát az a követelmény, hogy az említett jegyzéket a vevő igazolásával együtt kell benyújtani.

76. Még ha az alapeljárás tárgyát képező ügyben nem is lehet alkalmazni a 2014/24 irányelvet, ezen új, a 2004/18 irányelvet hatályon kívül helyező irányelv is hasznos, mivel kifejezi az uniós jogalkotó jelenlegi szándékát. Ezen irányelv tehát segíthet abban, hogy egy korábbi hasonló rendelkezés jelenlegi értelmét feltárjuk, feltéve azonban, hogy az nem vezet *contra legem* értelmezéshez.

77. A jelen esetben úgy tűnik, hogy a 92/50 irányelv és a 2014/24 irányelv – anélkül, hogy sértené az alkalmazandó rendelkezés szövegét – megerősíti, hogy az uniós jogalkotó állandó szándéka az, hogy a gazdasági szereplő műszaki alkalmasságának bizonyítása tekintetében ne támasszon különös alaki követelményeket.

78. Másként fogalmazva, a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának második francia bekezdése pedig – szövegkörnyezetében és a történelmi távlatban értelmezve – nem ír elő mást, mint annak a vevő által történő biztosítását vagy megerősítését, hogy a gazdasági szereplő által a szerződés elnyerése érdekében hivatkozott szolgáltatásnyújtás megfelel a valóságnak.

3. A 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontja második francia bekezdésének teleológiai értelmezése

79. Végül az ilyen értelmezés megfelel a 2004/18 irányelv célkitűzésének is, amely az áruk szabad mozgásának, a letelepedés szabadságának és a szolgáltatásnyújtás szabadságának, valamint még általánosabban a közbeszerzések verseny előtti megnyitásának megkönnyítésében áll. [34]

80. Márpedig úgy tűnik, hogy ha a vevő igazolásának elfogadását közjegyző, ügyvéd vagy egyéb illetékes szerv általi hitelesítéshez kötnék, az alkalmas lenne e célkitűzés megsértésére.

81. Az ilyen követelmény ugyanis alkalmas lenne arra, hogy egyes potenciális jelentkezőket elriasszon, akik e további feltétel teljesítésével kapcsolatos gyakorlati nehézséggel szembesülve (például a hirdetményben megállapított határidő miatt) lemondanának arról, hogy benyújtsák ajánlatukat.

4. A harmadik előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre vonatkozó megállapítás

82. Végül úgy vélem, hogy 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontja második francia bekezdésének rendszertani és teleológiai értelmezése megerősíti az abban szereplő „igazolás” kifejezésnek tulajdonított köznapi értelmet, és nem kell különös következtetéseket levonni abból, hogy a portugál nyelvi változatban még a „reconhecida” szót is hozzátették.

34 — Lásd a 2004/18 irányelv (2) preambulumbekezdését.

83. Azon szövegkörnyezetből, amelybe a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának második francia bekezdése illeszkedik, valamint e rendelkezés változásából és teleológiai értelmezéséből azon értelmezés elfogadása következik, amely szerint az „igazolás” szó vagy a portugál nyelvi változatban használt „hitelesített nyilatkozat” kifejezés semmilyen különös alakiságot nem igényel.

84. Következésképpen úgy vélem, hogy a 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának második francia bekezdésével ellentétes az ajánlatkérő által megállapított olyan szabályok alkalmazása, amelyek kizárás terhe mellett előírják, hogy a magánmegrendelő igazolásának tartalmaznia kell az aláírás közjegyző, ügyvéd vagy egyéb illetékes szerv által történő hitelesítését.

VI – Végkövetkeztetések

85. A fenti megfontolások alapján azt javasolom a Bíróságnak, hogy a Tribunal Central Administrativo Sul (déli központi közigazgatási bíróság) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következő választ adja:

„1) Az építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának második francia bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az – a belső jogba való átültetés hiányában – alkalmas arra, hogy a magánszemélyek számára olyan jogot biztosítson, amelyre azok az ajánlatkérő szervekkel szemben a nemzeti bíróságok előtt indított jogviták keretében hivatkozhatnak, feltéve hogy a szóban forgó ajánlatkérő szerv megfelel a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében vett állam fogalomnak.

2) A 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának második francia bekezdésével nem ellentétes az ajánlatkérő szerv által megállapított olyan szabályok alkalmazása, amelyek csak akkor teszik lehetővé a gazdasági szereplő számára, hogy a műszaki alkalmasságát a saját maga által aláírt nyilatkozattal bizonyítsa, ha lehetetlennek vagy nagyon nehéznek bizonyul a magánmegrendelő igazolásának beszerzése.

3) A 2004/18 irányelv 48. cikke (2) bekezdése a) pontja ii. alpontjának második francia bekezdésével ellentétes az ajánlatkérő által megállapított olyan szabályok alkalmazása, amelyek kizárás terhe mellett előírják, hogy a magánmegrendelő igazolásának tartalmaznia kell az aláírás közjegyző, ügyvéd vagy egyéb illetékes szerv által történő hitelesítését.”